

9.9.2016

Julkinen

Pankkisektorin kannattavuus heikkeni – vakavaraisuus edelleen vahva

Jyri Helenius, osastopäällikkö

Suomen talous on kääntymässä vähitellen hitaaseen kasvuun. Kuluvan vuoden ensimmäisen vuosipuoliskon aikana monet tekijät loivat kuitenkin epävarmuutta orastaviin kasvunäkymiin. Samanaikaisesti korkotaso säilyi poikkeuksellisen alhaisena. Haasteellisessa toimintaympäristössä kotimaisen pankkisektorin kannattavuus heikkeni selvästi.

Pääasiallinen syy pankkisektorin heikkoon tuottokehitykseen on edellisen vuoden poikkeuksellisen hyvien arvopaperikaupan ja sijoitustoiminnan tuottojen putoaminen huomattavasti alhaisemmalle tasolle. Samanaikaisesti korkokate jatkoi supistumistaan ja muidenkin tuottojen kehitys oli vaisua. Kannattavuuden heikkeneminen johtui osittain myös kulukehityksen kääntymisestä kasvuun, sillä pankit panostavat nyt voimakkaasti liiketoiminnan kehittämiseen ja digitaalisten palvelujen lisäämiseen.

Lähitulevaisuudessa pankkien kannattavuuskehitykseen ei voitane odottaa selkeää käännettä parempaan. Korkotason uskotaan säilyvän alhaisena, ja myös hitaan talouskasvun aika saattaa jatkua pitkään. Korkokate on luonut pankkien tulokehitykselle vakaan perustan, mutta nykyisessä toimintaympäristössä sen kasvunäkymät ovat heikot. Muut tuotot puolestaan ovat varsin epävakaita ja markkinoiden muutoksille alttiita, kuten jälleen kerran on nähty. Kehittämisinvestoinnit uuteen teknologiaan ovat välttämättömiä, mutta ne heikentävät kannattavuutta lyhyellä aikavälillä, koska kulut syntyvät välittömästi ja tuotot realisoituvat vasta myöhemmin.

Pankkisektorin näkymät ovat vakaat lähitulevaisuudessa, sillä vahva vakavaraisuus varmistaa liiketoiminnan jatkuvuuden, vaikka kannattavuus hetkellisesti heikkenisikin. Pankkisektorin on pidettävä kiinni vahvasta vakavaraisuudesta myös pitkän aikavälin toimintaedellytysten turvaamiseksi. Uusi teknologia ja tulevat sääntelymuutokset tuovat markkinoille uusia FinTech-yrityksiä, jotka tuovat markkinoille uusia toimintamalleja. Samalla ne myös haastavat vakiintuneita toimijoita uudistamaan liiketoimintamallejaan muuttuvan kilpailuympäristön vaatimuksiin.

Kirjoittajat: Harriet Uusi-Äijö, analyytikko; Helena Aro, riskiasiantuntija; Olli Mattinen, analyytikko; Maija Järvenpää, riskiasiantuntija; Tomi Halme, riskiasiantuntija; Juhana Virkkunen, riskiasiantuntija

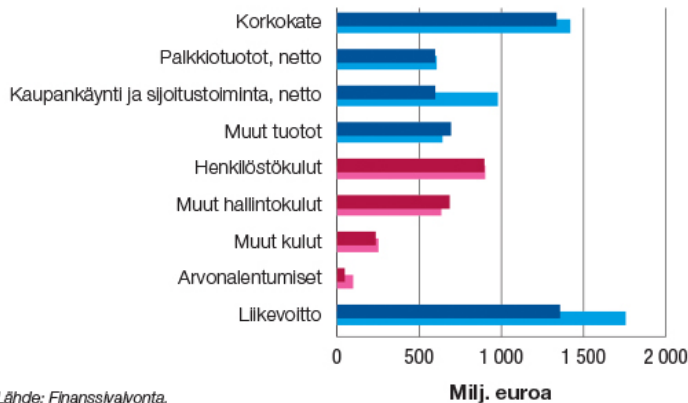
- Tuottojen lasku heikensi pankkisektorin kannattavuutta
- Korkokatteen supistuminen jatkui
- Arvopaperikaupan ja sijoitustoiminnan tuotot supistuivat merkittävästi
- Kehittämisinvestoinnit käänsivät kulut kasvuun
- Järjestämättömien saamisten määrä säilyi alhaisena
- Vakavaraisuudessa vain vähäisiä muutoksia
- Pankkisektorin omavaraisuusaste heikkeni
- Sääntelymuutoksilla merkittäviä vaikutuksia rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdelukuun
- Varainhankintakyky säilyi vakaana
- Pankit täyttivät maksuvalmiusvaatimuksen
- Korkoriski, pankkien merkittävin markkinariski, on säilynyt maltillisena
- Pankkien valuutta- ja osakeriskit ovat vähäiset

Tuottojen lasku heikensi pankkisektorin kannattavuutta

Kotimaisen pankkisektorin liikevoitto oli vuoden 2016 tammi-kesäkuussa 1,4 mrd. euroa, mikä oli lähes neljänneksen vähemmän kuin vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla. Heikko tulokehitys painoi oman pääoman tuoton (ROE) 8,1 prosenttiin vertailuajankohdan 11,7 prosentista, mutta vakavaraisuus säilyi edelleen vahvana. Pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhde oli kesäkuun lopussa 20,9 %, mikä oli 0,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden vaihteessa.

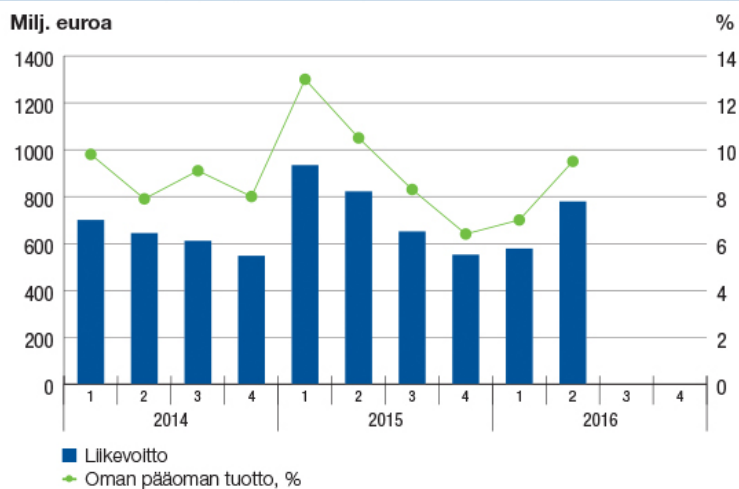
Kotimaisen pankkisektorin tuloslaskelman pääerät
 1–6/2016 vs. 1–6/2015

Lähde: Finanssivalvonta.

Tulosheikennys johtui pääasiassa siitä, että arvopaperikaupan ja sijoitustoiminnan nettotuotot vähenivät merkittävästi edellisvuoden hyvin korkealta tasolta, mutta myös muu tuottokehitys jäi vertailuajanjaksoa heikommaksi. Samanaikaisesti pankkisektorin kannattavuutta heikensi hieman myös kulujen kasvu. Arvonalentumiset säilyivät erittäin alhaisella tasolla, vaikka Suomen talouskasvu on ollut heikkoa. Maksuvalmiustilanne säilyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla vakaana eikä markkinariskien tasoissa tapahtunut olennaisia muutoksia.

Kotimaisen pankkisektorin liikevoitto ja oman pääoman tuotto (ROE)

Lähde: Finanssivalvonta.

Korkokatteen supistuminen jatkuu

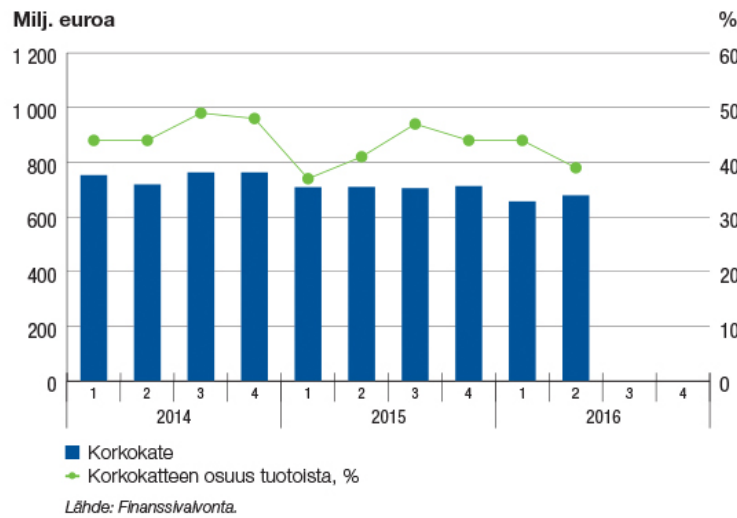
Pankkisektorin yhteenlaskettu korkokate oli 1,3 mrd. euroa, mikä oli 6 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Merkittävin yksittäinen syy pankkien korkokatteen pudotukseen oli se, että vuoden 2016 tammi-kesäkuun korkokulut sisälsivät vuonna 2015 voimaan tulleen uuden kriisinratkaisua koskevan lainsäädännön mukaisia vakaussmaksuja. Nordea Pankki Suomi kirjasi puolivuosisikautuksensa mukaan vakaussmaksuja korkokuluihin 65 milj. euroa. Tämä kirjaus selittää valtaosan kotimaisen pankkisektorin korkokatteen pudotuksesta, mikä oli 82 milj. euroa. Vakaussmaksu kasvattaa pankin kuluja sen jälkeen, kun pankki on käyttänyt täysimääräisesti oikeutensa lukea vuonna 2014 maksamansa pankkiveron vakaussmaksun hyvitykseksi.

9.9.2016

Julkinen

Kotimaisen pankkisektorin korkokate

Yleisen korkotason säilyessä matalana korkokatteen ylläpitäminen edellyttäisi leveämpiä antolainauksen marginaaleja, mikäli heikkenevään korkokatteeseen ei tule parannusta luottokannan kasvun voimistumisen kautta. Suomen Pankin tilastojen mukaan asuntolainojen laskennallinen marginaali on laskenut vuoden 2016 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana 0,06 prosenttiyksikköä 1,19 prosenttiin. Yrityslainojen laskennalliset marginaalit vaihtelevat tyypillisesti kuukausittain paljon, mutta niissäkään ei ole nähtävissä selvää käännettä ylöspäin. Kesäkuun lopussa yrityslainojen (ml. asuntoyhteisöt) laskennallinen marginaali oli 1,78 %. Korkokatteen supistumiseen vaikutti osaltaan myös se, että keskuspankkitalletusten korko on negatiivinen.

Korkokatteen heikkenemistä jarrutti luottokannan kasvun voimistuminen ja edullinen talletusvarainhankinta. Kotimaisten talletuspankkien luotonanto yleisölle ja julkisyhteisöille (pl. takaisinostosopimukset) oli kesäkuun 2016 lopussa 3,3 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Talletusvarainhankinta on säilynyt vakaana, vaikka talletuskannan keskiporko on jo painunut lähelle nollaa. Talletuskanta oli kesäkuun lopussa 0,8 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Talletuskannan keskiporko oli Suomen Pankin tilastojen mukaan laskenut kesäkuun loppuun mennessä jo 0,16 prosenttiin.

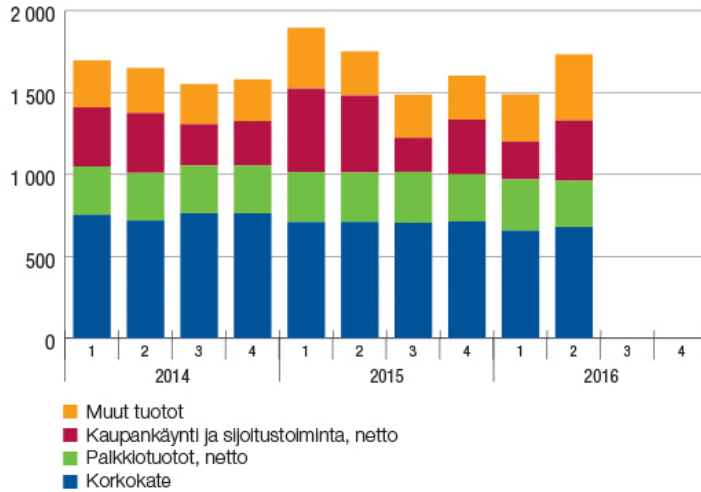
Arvopaperikaupan ja sijoitustoiminnan tuotot supistuivat merkittävästi

Samanaikaisesti korkokatteiden kanssa myös muut tuotot vähenivät. Näitä tuottoja pankkisektorilla kirjattiin tammi-kesäkuussa 1,9 mrd. euroa, mikä oli 15 % vähemmän kuin vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla. Suurin yksittäinen syy muiden tuottojen merkittävään heikkenemiseen oli kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuottojen lasku vertailuajankohdan poikkeuksellisen hyvältä tasolta, mutta myös nettopalkkiotuotot supistuivat hieman.

Kotimaisen pankkisektorin tuotot yhteensä

Milj. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot vähenivät tammi-kesäkuussa noin 380 milj. eurolla hieman alle 600 milj. euroon erityisesti arvonmuutosten johdosta. Nordea Pankki Suomen osuus tästä muutoksesta on merkittävä, sillä puolivuosisikatsauksen mukaan sen nettotulos käypään arvoon arvostettavista eristä laski noin 300 milj. eurolla. Kaupankäynnin ja -sijoitustoiminnan nettotuotot koostuvat kaupankäyntisalkun (ts. kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen ja -velkojen) myyntivoitoista ja -tappioista sekä arvonmuutoksista. Kotimaisen pankkisektorin kaupankäyntisalkusta yli puolet on johdannaissopimuksia, mutta myös takaisinostosopimusten osuus on merkittävä. Osakkeiden osuus on alle yhden prosentin.

Pankit keräsivät myös nettopalkkiotuottoja vuoden 2016 ensimmäisellä vuosipuoliskolla lähes 600 milj. euroa. Palkkiotuotot jäivät 2 % vertailuajanjaksoa alhaisemmiksi pääasiassa arvopaperisidonnaisten palkkiotuottojen laskun takia, mutta myös maksuliikenteen palkkiot vähenivät.

Pankkien muut tuotot kasvoivat noin 50 milj. eurolla lähes 700 milj. euroon. Tämäkin tuottoerä jäisi lähes 10 % pienemmäksi kuin vuotta aikaisemmin, jos erän kehitystä arvioitaisiin ilman kotimaisten pankkien toisella vuosineljänneksellä toteutuneita runsaan 100 milj. euron myyntivoittoja Visa Europe Ltd:n osakkeiden myynnistä.

Kehittämisinvestoinnit käänisivät kulut kasvuun

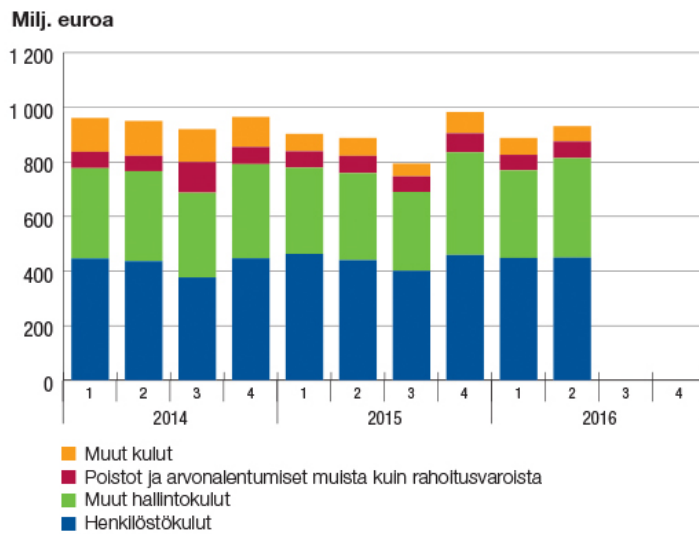
Pankkisektorin heikko kannattavuuskehitys johtui osittain myös kulujen kasvusta. Kulut olivat vuoden 2016 tammi-kesäkuussa 1,8 mrd. euroa, mikä oli 2 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vaikka kulujen kasvu onkin suhteellisesti varsin pieni, on siihen syytä kiinnittää huomiota, sillä kertaluonteiset kulukirjaukset kasvattivat vertailuajankohdan kuluja. Kulujen kasvu olisi suurempi, jos vertailuajankohdan luvuista poistettaisiin nuo kertaluonteiset erät.

9.9.2016

Julkinen

Kotimaisen pankkisektorin kulut

Lähde: Finanssivalvonta.

Pääasiallinen kulukasvun lähde löytyy muista hallintokuluista, jotka muodostavat runsaan kolmanneksen pankkisektorin yhteenlasketuista kuluista. Kasvu tässä pankkisektorin toiseksi merkittävimässä kuluerässä ylitti selvästi muissa merkitykseltään pienemmissä kuluerissä saavutetut säästöt. Monella pankilla erityisesti IT-kulut ja muut palveluiden kehittämiseen tehdyt investoinnit kasvattivat muita hallintokuluja.

Pankkisektorin merkittävin kuluerä on henkilöstökulut, joiden osuus on noin puolet yhteenlasketuista kuluista. Henkilöstökulujen summa säilyi vuoden 2016 tammi-kesäkuussa samalla tasolla kuin edellisen vuoden ensimmäisellä puoliskolla, mutta pankkikohtaisessa kehityksessä oli paljon vaihtelua. Joissakin pankeissa henkilöstökulut supistuivat, ja henkilöstömääräkin väheni. Toisissa pankeissa taas palkattiin uusia asiantuntijoita, mikä kasvatti myös henkilöstökuluja.

Arvonalentumisia luotoista ja muista saamisista kirjattiin vuoden 2016 ensimmäisellä vuosipuoliskolla 48 milj. euroa, mikä oli vain 0,05 prosenttia luotto- ja takauskannasta. Vaikka taloustilanne on jatkunut varsin heikkona, arvonalentumisia kirjattiin puolet vähemmän kuin edellisen vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Järjestämättömien saamisten määrä säilyi alhaisena

Kotimaisella pankkisektorilla (ml. ulkomaiset sivuliikkeet) oli kesäkuun 2016 lopussa järjestämättömiä saamia yhteensä 4,4 mrd. euroa. Järjestämättömien saamisten osuus luottokannasta säilyi samalla tasolla kuin vuoden vaihteessa, noin 1,5 prosentissa. Yrityssektorin järjestämättömien saamisten määrä supistui hieman. Sen sijaan kotitalouksien järjestämättömien määrä kasvoi, ja niiden osuus nousi 0,2 prosenttiyksiköllä 1,7 prosenttiin. Eräänäntyneiden saamisten kokonaismäärä ja osuus luottokannasta ovat laskeneet jonkin verran.

Pankit ovat raportoineet lainanhoitojoustollisia saamia vuoden 2015 alusta lähtien Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) ohjeistuksen mukaisesti. Näillä saamisilla tarkoitetaan lainoja, joiden ehtoja on kevennetty asiakkaan taloudellisten vaikeuksien perusteella. Lainanhoitojousto on voimassa enintään kahden vuoden ajan. Tämän jälkeen järjestely raukeaa, ellei saaminen ole tänä aikana muuttunut järjestämättömäksi. Pankeilla on havaittu käytännössä jossain määrin toisistaan poikkeavia tapoja luokitella saamia lainanhoitojoustollisiksi, koska ohjeistuksessa ei ole yksiselitteisesti määritelty taloudellisten vaikeuksien käsitettä.

Pankkisektorin (ml. ulkomaiset sivuliikkeet) lainanhoitojoustollisten saamisten määrä kasvoi vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla noin 400 milj. eurolla 5,3 mrd. euroon. Kasvu on peräisin kotitaloussektorilta, missä lainanhoitojoustollisten saamisten määrä kasvoi 3,2 mrd. euroon, ja niiden osuus kaikista kotitalouslainoista nousi 2,9 prosenttiin (12/2015: 2,6 %). Kotitalouksien lainanhoitojoustollisten saamisten määrä ja osuus ovat olleet tasaisessa kasvussa vuoden 2015 alusta lähtien. Osa kasvusta johtuu siitä, että lainanhoitojoustollisten saamisten raportoinnin alkamisesta on aikaa vähemmän kuin kahden vuoden joustoajanjakson pituus, eikä kannan purkautuminen raukeamisen kautta ole vielä ehtinyt alkaa. Myöskään käytännöt suhteellisen tuoreen raportoinnin toteuttamisessa eivät vielä ole aivan selkeät ja vakiintuneet. Yrityssektorilla lainanhoitojoustollisten määrä laski 1,6 mrd. euroon, mikä oli 2,3 % sektorin luottokannasta (12/2015: 2,4 %).

9.9.2016

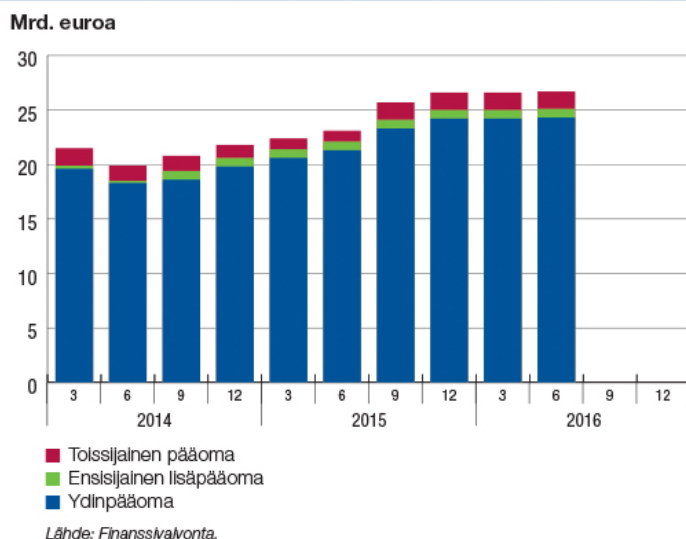
Julkinen

Vakavaraisuudessa vain vähäisiä muutoksia

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut säilyivät lähes ennallaan vuoden 2016 alkupuoliskolla. Kesäkuun lopussa pankkisektorin vakavaraisuus oli edelleen vahva hienoisesta heikkenemisestä huolimatta. Kokonaisvakavaraisuussuhde oli 22,9 % (12/2015: 23,1 %) ja ydinvakavaraisuussuhde oli 20,9 % (12/2015: 21,0 %). Pankkikohtainen ydinvakavaraisuussuhdeluku oli alimmillaan 12,4 % (12/2015: 11,9 %).

Pankkisektorin omat varat olivat kesäkuun lopussa 26,7 mrd. euroa (12/2015: 26,6 mrd. euroa) Omien varojen laatu säilyi edelleen hyvänä, ja ydinpääoman osuus niistä oli 91 %. Ensisijaisen lisäpääoman osuus oli 3 % ja toissijaisen pääoman osuus oli 6 % omien varojen kokonaismäärästä.

Kotimaisen pankkisektorin omien varojen jakauma

Kesäkuun 2016 lopussa pankkisektorin omat varat ylittivät yhteenlasketun yleisen 10,5 prosentin vaatimuksen 14,4 mrd. eurolla (12/2015: 14,5 mrd. euroa). Kesäkuun lopussa lisäpääomavaatimus systemaattisesti merkittäville pankeille oli yhteensä 1,8 mrd. euroa ja tämä lisäpääomavaatimus huomioiden pankkisektorin omien varojen ylijäämä oli kesäkuun 2016 lopussa 12,6 mrd. euroa (12/2015: 12,7 mrd. euroa).

Lue lisää: Pankkien vakavaraisuusvaatimus

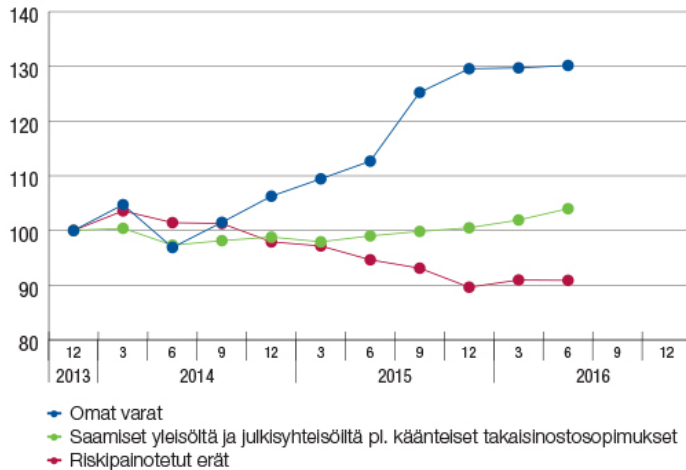
Omien varojen ja riskipainotettujen erien muutokset olivat pieniä vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla. Riskipainotetut erät kuitenkin kasvoivat hieman omia varoja enemmän, mikä näkyi vakavaraisuussuhdelukujen hienoisena heikkenemisinä. Riskipainotetuista eristä 84 % muodostuu luottoriskistä. Jäljelle jäävä osuus jakautuu operatiivisen ja markkinariskin kesken siten, että operatiivisen riskin osuus on hieman suurempi.

Pankkien soveltamat asuntolainojen riskipainot ovat laskeneet sisäisten luottoluokitusten mallien käytön lisääntymisen myötä. Asuntolainojen riskipainot ovat Suomessa matalia verrattuna moniin muihin EU-maihin ja Pohjoismaihin. Matalien riskipainojen taustalla ovat asuntolainojen alhaisina pysyneet luottotappiot. Vaikeassa talustilanteessa velkaantuneen kotitaloussektorin ongelmat voivat kuitenkin lisätä luottotappioita. Useissa maissa, joissa riskipainot ovat olleet alhaiset, riskipainovaatimuksia on korotettu. Finanssivalvonnan johtokunta on päättänyt, että myös Suomessa ryhdytään valmistelemaan 10 prosentin alarajan asettamista sisäisiä malleja käyttävien pankkien keskimääräiselle asuntoluottojen riskipainolle. Alarajan on tarkoitus tulla voimaan viimeistään 1.7.2017.

Kotimaisen pankkisektorin omat varat, luottokanta ja riskipainotetut erät

Indeksi 100 = 31.12.2013

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin omavaraisuusaste heikkeni

Pankkisektorin siirtymäsäännösten mukainen omavaraisuusaste (Leverage Ratio) heikkeni pankkisektorin taseen kasvun myötä 5,4 prosenttiin kesäkuussa 2016 (12/2015: 5,7 %). Siirtymäsäännösten mukaisten helpotusten vaikutus Suomen pankkisektorille on alle 0,1 prosenttiyksikköä, joten omavaraisuusaste ilman siirtymäajalle annettuja helpotuksiakin olisi ollut lähes samalla tasolla. Pankkisektorin ensisijaiset omat varat ovat huomattavan suuret Baselin pankkivalvontakomitean ehdottamaan kolmen prosentin vähimmäisvaatimukseen nähden.

Sitovan vähimmäisomavaraisuusvaateen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2018 alussa. Vähimmäisomavaraisuusasteen sitovat raja-arvot tullaan määrittämään Euroopan pankkiviranomaisen heinäkuussa 2016 Euroopan komissiolle toimittaman vähimmäisomavaraisuusasteen vaikutuksia pankkien toimintaan arvioivan raportin pohjalta.

Säätelymuutoksilla merkittäviä vaikutuksia rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdelukuun

Kesäkuun 2016 lopussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdeluku oli 1,6 (12/2015: 2,1). Vakavaraisuussuhdeluku heikkeni Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta systeemisesti merkittäville luottolaitoksille asetettujen lisäpääomavaatimusten sekä Solvenssi II -säätelymuutosten vuoksi. Säätelymuutosten jälkeen ryhmittymien yhteenlasketusta omien varojen vähimmäisvaateesta 54 % tulee pankkitoiminnasta ja 46 % vakuutustoiminnasta.

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuslaskenta uudistui täysin vuoden 2016 alussa, kun Solvenssi II -säätely tuli voimaan. Solvenssi II -säännösten mukaan lasketut vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisemmin voimassa olleiden Solvenssi I -säännösten mukaan lasketujen tunnuslukujen kanssa.

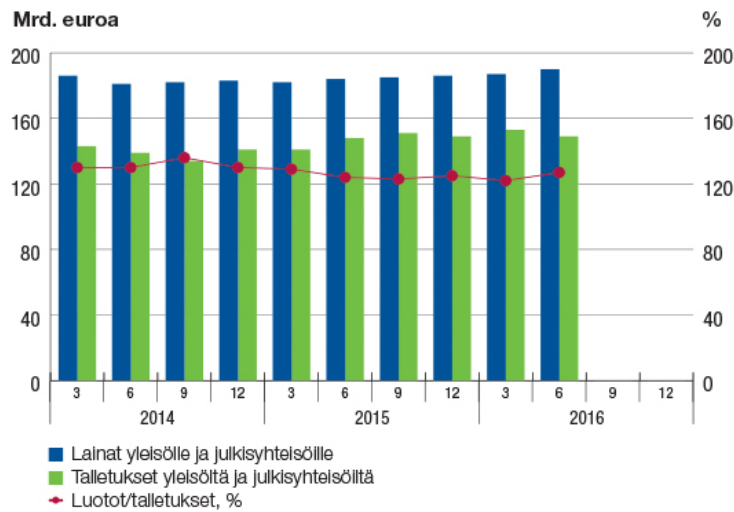
Lue lisää: [Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuussuhdeluku](#)

Varainhankintakyky säilyi vakaana

Kotimaisen pankkisektorin varainhankinnan rakenteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla. Pankkisektorin rakenteellinen rahoitusvaje (luottojen ja talletusten erotus pl. takaisinostosopimukset eli repot) oli kesäkuun lopussa 40 mrd. euroa, ja vajetta kuvaava anto-ottolainaussuhde (luotot/talletukset) 127 %. Anto-ottolainaussuhde kasvoi vuoden 2015 lopun tasosta 2,3 prosenttiyksikköä. Yli sadan prosentin anto-ottolainaussuhde ja positiivinen rahoitusvaje tarkoittaa, että pankkien on talletusten lisäksi rahoitettava antolainastoimintaansa markkinoilta haettavalla rahoituksella. Kotimaisten talletuspankkien keskimääräinen anto-ottolainaussuhde on kansainvälisessä vertailussa suhteellisen korkea. Erot yksittäisten pankkien lukujen välillä ovat kuitenkin merkittäviä.

Kotimaisen pankkisektorin rakenteellinen rahoitusvaje

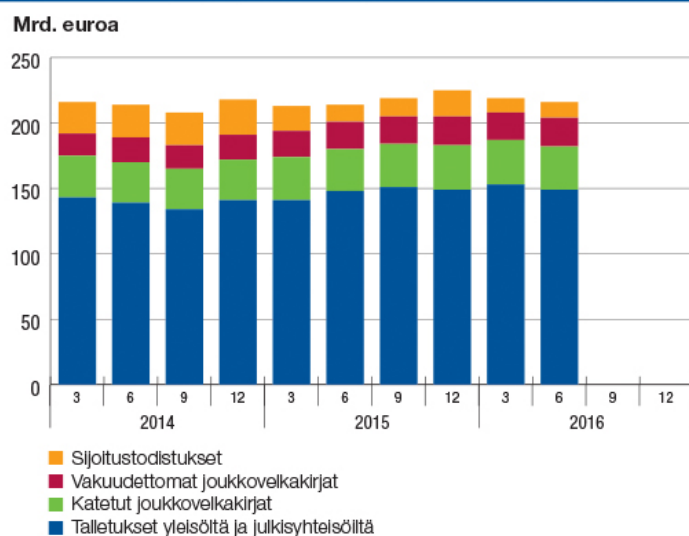
Lähde: Finanssivalvonta.

Luvuissa ei ole mukana repoja.

Alkuvuoden markkinaturbulenssin vaikutukset suomalaispankkien markkinaehtoiseen varainhankintaan jäivät vaatimattomiksi. Kotimaisen pankkisektorin liikkeelle laskemien sijoitustodistusten kanta laski vuoden vaihteen 20 mrd. eurosta kesäkuun loppuun mennessä 12 mrd. euroon. Tämä suurehko lyhyen aikavälin muutos johtuu yksittäisen pankin lukujen suuresta vaikutuksesta koko sektorin lukuihin. Suomalaispankit laskivat liikkeelle joukkovelkakirjoja tammi-kesäkuussa noin 4 mrd. euron arvosta, mikä on 50 % vähemmän kuin edellisen vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Alhaisempaa joukkovelkakirjojen liikkeellelaskuvolyymia selittää suurelta osin verrattain alhainen erääntymisten määrä. Pankkisektorin liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen kanta pienenikin vuoden ensimmäisellä puoliskolla vain yhden prosentin.

Viime vuosina pankkien markkinaehtoisien varainhankinnan painopiste on siirtynyt kohti pidempiaikaista vakuudellista varainhankintaa. Erityisesti katettujen joukkolainojen liikkeellelaskut ovat lisääntyneet Euroopassa. Nykyisessä korko- ja markkinatilanteessa katetut joukkolainat tarjoavat pankeille suhteellisen edullista, pidempiaikaista rahoitusta korkealaatuisia vakuuksia vastaan. Myös suomalaispankeille katetut joukkolainat ovat yksi merkittävimmistä markkinaehtoisien rahoituksen lähteistä. Niiden osuus kaikista pankkien liikkeelle laskemista velkakirjoista oli vuoden 2016 kesäkuun lopussa noin 44 %.

Kotimaisen pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Lähde: Finanssivalvonta.

Talletuksissa ei mukana repoja ja velkakirjoissa ei mukana hybrid-instrumentteja

9.9.2016

Julkinen

Pankit täyttävät maksuvalmiusvaatimuksen

Vuoden 2015 lokakuussa tuli voimaan uusi pankkien maksuvalmiusvaatimus (Liquidity Coverage Ratio, LCR). Vuonna 2016 LCR vaade on 70 %. Kotimainen pankkisektori täytti 70 prosentin viranomaisvaatimuksen hyvin, ja monien pankkien LCR oli kesäkuun lopussa jo yli 100 prosentin lopullisen vaatimuksen.

Lue lisää: [Pankkien maksuvalmiusvaatimus](#)

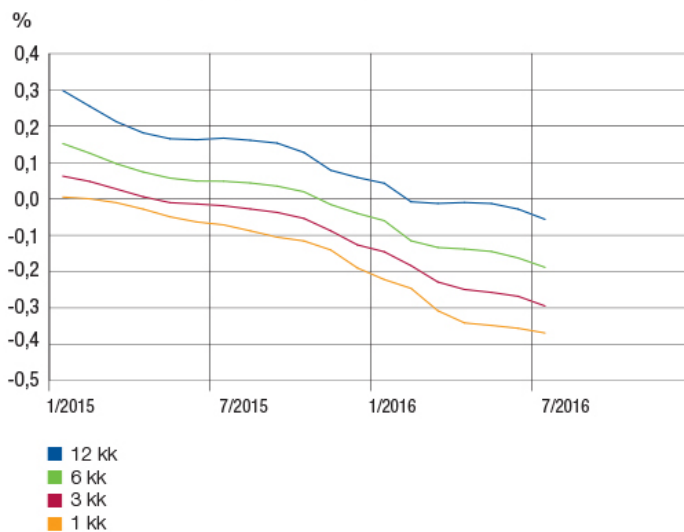
Suomalaisten pankkien maksuvalmiuspuskurit koostuvat pääosin korkealuokkaisista tason 1 varoista. Näitä ovat esimerkiksi nostettavissa olevat keskuspankkireservit, EU:n jäsenvaltioiden velkakirjat ja hyvin korkealaatuiset katetut joukkolainat. Nettoulosvirtauksista merkittävän osuuden muodostaa seuraavan 30 päivän aikana erääntyvä tukkuvarainhankinta. Myös vähittäistalutukset ovat merkittävä LCR-ulosvirtausten lähde.

Vaikka suurin osa suomalaispankeista täyttääkin tämänhetkisen 70 prosentin LCR-vaatimuksen, hajonta pankkien LCR-luvuissa on eri ajankohtien välillä melko suuri. Lisäksi ero kuukauden sisällä laskettujen LCR-suhdelukujen välillä voi olla merkittävä. Hajontaa eri ajanhetkien LCR-suhdeluvuissa aiheuttaa erityisesti volatiliiteetti ulosvirtauksissa. Ulosvirtausta aiheuttaa esimerkiksi suurten yritysasiakkaiden tai rahoitusvastapuolien tilikäyttäytyminen ja erääntyvät velkakirjaemissiot.

Korkoriski, pankkien merkittävin markkinariski, on säilynyt maltillisena

Korkotason muutokset vaikuttavat rahoitustaseessa olevien korkoherkkien erien nykyarvoon ja tulevaan korkokatteeseen, ja ne vaikuttavat siten myös pankkien tulokseen ja vakavaraisuuteen. Korkotason laskua vastaan pankkien myöntämässä uusissa lainoissa on korkolattoita tai muita ehtoja, joiden avulla pankit varmistavat, että ne saavat lainoista aina vähintään marginaalin suuruisen korkotulon. Pankit suojautuvat korkoriskiltä myös johdannaisilla, joilla voidaan suojata sekä taseen nykyarvon muutosta että korkokatetta. Pankkien tuloriski ja taseen nykyarvoon liittyvä riski ovat hieman laskeneet vuoden lopun tasosta.

Euriborkorot (todelliset päivät / 360)

Lähde: Suomen Pankki.

Velkakirjoihin liittyy korkoriskin lisäksi oleellisesti riski velkakirjan liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden laskusta (ns. spread-riski). Voimassa oleva maksuvalmiusvaatimus (LCR) kannustaa pankkeja pitämään taseessaan erityisesti valtioiden velkakirjoja ja korkean luottoluokan omaavia katettuja joukkolainoja. Suomalaisten pankkien taseessa olevista velkakirjoista suurin osa on pohjoismaisia tai saksalaisia valtioiden ja pankkien liikkeeseen laskemia velkakirjoja, joiden spread-riski on perinteisesti arvioitu vähäiseksi.

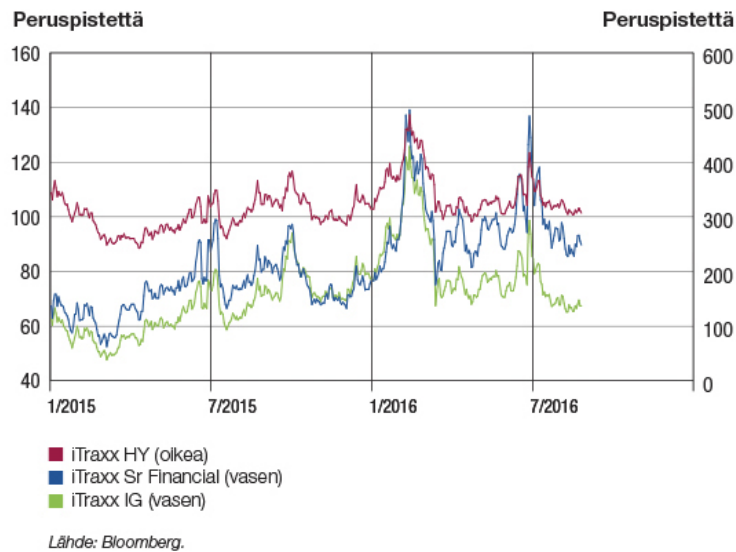
Velkakirjojen osuus suomalaisten talletuspankkien taseesta säilyi lähes ennallaan vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla. Kesäkuun 2016 lopussa ne muodostivat noin 11 % koko sektorin yhteenlasketusta taseesta. Pankkikohtaiset erot ovat kuitenkin suuria, ja osalla pankeista velkakirjojen korko- ja spread-riski on selvästi keskitasoa suurempi.

9.9.2016

Julkinen

Luottoriskispreedit Euroopassa

Pankkien valuutta- ja osakeriskit ovat vähäiset

Suomalaisilla talletuspankeilla ei ole merkittäviä valuuttapositioneja. Suurimmat valuuttariskit ovat Yhdysvaltain dollarissa ja Ruotsin kruunuissa. Pankkien valuuttariskit Englannin puntaan nähden olivat vähäiset eikä Britannian EU-äänestyksen jälkeisellä punnan voimakkaalla heikkenemisellä ollut tästä syystä vaikutusta suomalaisten pankkien vakavaraisuuteen.

Osakkeiden osuus suomalaisten talletuspankkien taseista oli kesäkuun 2016 lopussa vain 0,6 %, mikä oli 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden vaihteessa. Osakeomistukset ovat vähentyneet erityisesti yritysten ja muiden rahoituslaitosten kuin pankkien osakkeissa. Erot pankkien osakeomistuksissa ovat suuret, ja erityisesti pienemmillä pankeilla osakeomistusten osuus taseesta on suurempi kuin sektorilla keskimäärin. Pankeilla, joilla osakeomistukset ovat keskitasoa suuremmat, on tyypillisesti myös omia varoja selvästi enemmän kuin vakavaraisuusvaatimukset edellyttävät. Niiden vakavaraisuus ei ole välittömässä vaarassa, vaikka osakkeiden arvot alenisivatkin merkittävästi nykyisestä.

Lue lisää -tekstit

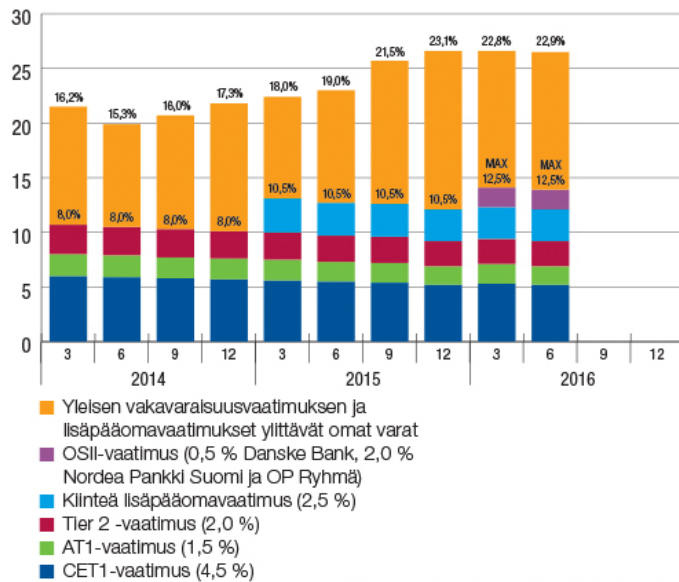
Pankkien vakavaraisuusvaatimus

Pankkien yleinen vakavaraisuusvaatimus on 10,5 % ja se koostuu 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksesta ja 2,5 prosentin kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta. Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta systeemisesti merkittävien luottolaitosten on täytettävä myös luottolaitoskohtaisesti määräytyvä korkeintaan kahden prosentin lisäpääomavaatimus. Lisäksi pankkien on katettava myös muuttuvasta lisäpääomavaatimuksesta aiheutuvat pääomavaatimukset. Muuttuvan lisäpääomavaatimuksen taso on Suomeen myönnetyllä luototuksella 0 %. Ulkomaille kohdistuvaan luototuksen sovelletaan kussakin maassa asettuja muuttuvia lisäpääomavaatimuksia. Kaikki lisäpääomavaatimukset on katettava ydinpääomalla.

Kotimaisen pankkisektorin omat varat

Mrd. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Kokonaisvakavaraisuussuhde pysyy yläpuolella ja vakavaraisuusvaatimus pylväissä.

Ydinvakavaraisuussuhde, % = ydinpääoma (CET1) / riskipainotetut erät

Vakavaraisuussuhde ensisijaisella pääomalla, % = ensisijainen pääoma (ydinpääoma + ensisijainen lisäpääoma (AT1)) / riskipainotetut erät

Kokonaisvakavaraisuussuhde, % = omat varat yhteensä (ydinpääoma + ensisijainen lisäpääoma + toissijainen pääoma (Tier 2)) / riskipainotetut erät

Kiinteä lisäpääomavaatimus = 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaateen lisäksi luottolaitoksille asetettu 2,5-prosenttiyksikön kiinteä lisäpääomavaatimus

O-SII-vaatimus = Finanssivalvonnan systemaattisesti merkittävillä luottolaitoksille (O-SII) asettama enintään 2-prosenttiyksikön lisäpääomavaatimus

Omavaraisuusaste, % = ensisijainen pääoma / taseen loppusumma ottaen lisäksi huomioon vakavaraisuusasetuksessa (CRR) tarkemmin säädettävällä tavalla taseen ulkopuoliset sitoumukset

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuussuhdeluku = ryhmittymän omat varat / ryhmittymän omien varojen vaade

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuussuhdeluku

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdeluku saadaan vertaamalla ryhmittymän omia varoja ryhmittymän riskeihin perustuvaan omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Vakavaraisuussuhdeluvun minimivaatimus on 1,0. Kesäkuun lopun suhdeluku 1,6 tarkoittaa, että ryhmittymillä on omia varoja 1,6-kertaisesti verrattuna vaadittuun vähimmäismäärään.

Pankkien maksuvalmiusvaatimus

EU-pankkien maksuvalmiusvaatimus (Liquidity Coverage Ratio, LCR) tuli voimaan vuoden 2015 lokakuussa. LCR on suhdeluku, jossa maksuvalmiuspuskurin riittävyttä arvioidaan käteisen ja vakuuksien nettoulosvirtauksilla 30 päivän stressiperiodin aikana. Sen tarkoitus on varmistaa, että pankeilla on tarpeeksi likvidejä varoja lyhytaikaisen maksuvalmiushäiriön varalle. Maksuvalmiusvaade tulee voimaan asteittain niin, että vaadittu suhdeluku saavuttaa 100 prosentin raja-arvon vuoden 2018 alussa. Vuonna 2016 LCR-vaatimus on 70 %.

9.9.2016

Julkinen

Jakelu

Pankkisektorin kannattavuus heikkeni – vakavaraisuus edelleen vahva